

Tilsi Põhikooli direktori 29.03.2016. a käskkiri nr 1-2(15)/11.

Muudetud 26.11.2019 dir KK nr 1-2 (19)/8

Muudetud 29.09.2020 dir KK nr 1-2(20)/5

Tilsi Põhikool

KOOLI ÕPPEKAVA

Üldosa

Tilsi 2016

SISUKORD

1. Õppekava üldsätted	4
1.1. Kooli õppekava koostamine ja kinnitamine.....	4
1.2. Õppekava ülesehitus	4
2. Õppe- ja kasvatusesmärgid ning põhimõtted	5
2.1. Õppe ja kasvatus rõhuasetused I kooliastmes	7
2.2. Õppe ja kasvatus rõhuasetused II kooliastmes.....	7
2.3. Õppe ja kasvatus rõhuasetused III kooliastmes	8
3. Õppetöö korraldus ja kooli tunnijaotusplaan	9
3.1. Õppetegevus.....	9
3.2. Tunnijaotusplaan.....	11
3.2. Tunniväline tegevus õppe-kasvatustöö osana.....	13
4. Üldpädevuse kujundamise põhimõtted	14
4.1. Kultuuri- ja väärtuspädevus	16
4.2. Sotsiaalne ja kodaniku pädevus	17
4.3. Enesemääratluspädevus	18
4.4. Õpipädevus	19
4.5. Suhtluspädevus	20
4.6. Matemaatika-, loodusteaduslik ja tehnoloogiapädevus	21
4.7. Ettevõtlikkuspädevus	22
4.8. Digipädevus	23
5. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted.....	24
5.1. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	25
5.2. Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng	26
5.3. Tehnoloogia ja innovatsioon.....	28
5.4. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus.....	29
5.5. Kultuuriline identiteet	31
5.6. Teabekeskkond	33
5.7. Tervis ja ohutus.....	35
5.8. Väärtused ja kõlblus.....	38
6. Läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused III kooliastmes.....	41
7. Projektide kavandamise põhimõtted	43

8. Õpilase ja vanema teavitamine ning nõustamine	44
9. Hariduslikud erivajadused, tugisüsteemide ja õpiabi rakendamise tingimused ja kord.....	44
10. Õpetaja töökava koostamise põhimõtted.....	46
11. Kooli õppekava täiendamise ja muutmise kord.....	47

1. Õppekava üldsätted

1.1. Kooli õppekava koostamine ja kinnitamine

Tilsi Põhikooli õppekava on kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamisel on kool lähtunud riiklikust õppekavast, kooli piirkondlikust eripärast, lastevanemate (eestkostjate, hooldajate), õpilaste ja koolipidaja soovidest ning vaimsetest ja materiaalistest ressurssidest. Enne kinnitamist on kooli õppekava heaks kiitnud kooli õppenõukogu, hoolekogu ning õpilasesindus. Kooli õppekava kinnitab direktor.

Käesolev õppekava hakkas kehtima 2016/17. õppeaastast.

1.2. Õppekava ülesehitus

Õppekava koosneb üldosast, ainevaldkondadesse koondatud kooliastmete ainekavadest, klasside ainekavadest, hindamise korraldusest, loovtöö juhendist ja karjääri õppe korralduskavast.

Üldosas esitatakse:

- 1) õppe- ja kasvatustöö eesmärgid ja põhimõtted;
- 2) õppetöö korraldus ja kooli tunnijaotusplaan;
- 3) läbivad teemad ja lõiming ning nende käsitlemise põhimõtted;
- 4) III kooliastmes läbivatest teemadest lähtuv või õppeaineid lõimiv loovtöö;
- 5) ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted;
- 7) õpilaste ja lastevanemate teavitamise, juhendamise ja nõustamise korraldus;
- 8) hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted;
- 9) karjäärinõustamise korraldus;
- 10) õpetaja töö kavandamise põhimõtted;
- 11) õppekava uuendamise ja täiendamise kord;

2. Õppe- ja kasvatuseesmärgid ning põhimõtted

Tilsi Põhikool on heade sportlike saavutustega, tervist edendav ja kaasaegsete õppetingimustega kool. Tilsi Põhikoolis saab õppida iseennast paremaks muutma ja arendada elus hakkamasaamise oskusi.

Tilsi Põhikool on arenev kool, kus antakse heatasemelist põhiharidust ning omandatakse meeskonnatöö- ja eneseteostuse oskused. Kodulähedases koolis on loodud õppimisvõimalused kõigile lastele.

Tilsi Põhikool on omanäoline, kes väärtustab head taset kõigis õppeainetes, toetub traditsioonidele, lähtub vaimususest ning sportlikust vaimust, koostöösuutlikkusest, loovusest, isamaa ja looduse armastusest.

Kooli väärtuskavatuise üldprintsipiibiks on „Õpin, armastan, hoolin täna ja iga päev“.

Väärtuskasvatuse alaprintsiibiid:

- *Ausus*

Aus inimene räägib, mida mõtleb ja teeb, mida ütleb.

Ausus iseenda vastu viib analüüsivõimeni.

Aususe all mõistame ka avalikult oma arvamuse välja ütlemist.

Ausus tähendab ka kooskõla kooli eesmärkidega.

- *Vastutustunne*

Vastutustunne on tahe läbimõeldult tegutseda.

See on võime ja oskus arvestada oma tegevuse tagajärgedega.

Vastutustunne rajaneb oma vastutuse määra mõistmisele, valmidusele võtta vastutust oma sõnade ja tegude eest.

Süüdlase otsimine on põgenemine isikliku vastutuse eest.

- *Hoolivus*

Hoolivus on probleemidele lahenduse otsimine, valmisolek aidata, tähelepanelikkus teise suhtes, kaastunne ja osavõtlikkus, empaatiavõime.

Hoolivus tähendab ühtlasi ka hoolivuse väljanäitamist.

Hoolimine pole hoolitsemine, kuid mingis kontekstis võib tähendada ka seda.

Inimestest hoolida tähendab neid väärtustada, tunnustada, hoida ja kaasata otsuste tegemisse.

- *Positiivsus*

Positiivsus on suhtumisviis, mis määrab üldise meelestatuse ümbritsevasse.

See on rõõm, vaimustus, õnnelik olemine, optimism ja lootus.

Usk endasse on positiivsus. Kui olen ise positiivne, kiirgan seda ka teistele.

Positiivsus on nagu vesi, mida vajab iga organism oma kasvuks.

Kool korraldab õppe, mis kaitseb ja edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus vastab õpilase jõuvarudele.

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- osaleb kogu koolipere;
- luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate ning kooli juhtkonna vahel;
- kõiki õpilasi koheldakse eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväarikust ning isikupära;
- otsustusõigus ja vastutus jagatakse asjakohaselt ja selgelt;
- kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu märgatakse ja tunnustatakse;
- ollakse avatud vabale aramusvahetusele, sealhulgas kriitikale;
- luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos teistega;
- luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;
- koolielu korraldatakse inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida ise loomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine.

Füüsilist keskkonda kujundades jälgib kool, et:

- kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;
- õppes on võimalik kasutada internetiühendusega arvutit, arvutiklassi ainetundide läbiviimiseks ja esitlustehnikat;
- õpilasel on võimalus kasutada kooliraamatukogu selle lahtioleku aegadel;
- kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
- ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega.

2.1. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I kooliastmes

Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega.

Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
- õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
- õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja vajaliku õpiabi pakkumisele.

Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

2.2. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmes

Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks vastutustundliku ja iseseisva õpilase kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilase huvi õppekavaga hõlmatud teadmiste ja tegevusvaldkondade vastu sidudes need igapäevaeluga.

Teises kooliastmes keskendutakse:

- õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitud praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
- õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide leidmisele ja õpiabi pakkumisele.

Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitud praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalse arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

2.3. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmes

Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitähtsuseks aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- õpimotivatsiooni hoidmisele;
- õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutel;
- erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja eneseanalüüsi oskuste arenemisele;
- õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

3. Õppetöö korraldus ja kooli tunnijaotusplaan

Õppe-kasvatuse protsess põhiprotsessina kooli tegevuses toimub õppetundides, tugisüsteemides väljaspool tunde, huvitegevuses ning koostöös partneritega ja projektitegevustes.

Kooli päevakava kajastab õppetegevuste ning kooli õppekava toetavate õppekavaväliste tegevuste, nagu pikapäevareühmas, ringides, korraldatavate tegevuste järjestust ja ajalist kestust. Aja otstarbekamaks kasutamiseks muudetakse vajadusel ajutiselt päevakava (lühendatud tunnid). Kooli päevakava kehtestab direktor.

Õppeaasta koosneb kolmest trimestrist ning haridus- ja teadusministri poolt määratud koolivaheaegadest. Kokkuvõtavad hinded pannakse välja iga trimestri lõpul. Tunnistused on e-koolis vaadeldavad hiljemalt trimestri viimase päeva lõpus. Õppeaasta lõpus saavad õpilased tunnistuse ka paberikandjal.

Õpilase vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib Tilsi Põhikool arvestada kooli õppekava välist õppimist koolis läbitava õppe osana tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.

3.1. Õppetegevus

Õppe ja kasvatuse põhivorm on õppetund. Õpet kavandades ja ellu viies arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks. Õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel I-IX klassini. Enamik õppetegevusest toimub traditsioonilise aineõppena, kasutades nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -vahendeid ja –viise (küllalisektor, ainetevaheline lõiming, konverents, projektid jms).

Õpet võib läbi viia ka väljaspool kooli ruume ja virtuaalses õpikeskkonnas. Lisaks tavapärasele õppetööle toimuvad üldjuhul üks kord trimestris projektipäevad (uurimuslik õpe, ekskursioonid, õppekäigud jne).

Õpetaja planeerib oma tööd koostöös teiste õpetajatega. Trimestri jooksul läbitavad peamised teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse teatavaks trimestri algul.

Tilsi Põhikooli õppekavas on esitatud järgmised kohustuslike õppeainete ainekavad:

- 1) keel ja kirjandus: eesti keel, kirjandus
- 2) võõrkeeled: A-võõrkeel (inglise keel) , B-võõrkeel (vene keel)

- 3) matemaatika: matemaatika
- 4) loodusained: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia
- 5) sotsiaalsained: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus
- 6) kunstained: muusika, kunst
- 7) tehnoloogia: integreeritud töö- ja kunstiõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus
- 8) kehaline kasvatus: kehaline kasvatus;

Õpilaste mitmekülgse arendamise ja kooli omanäolisuse eesmärgil õpetatakse lisaks kohustuslikele õppeainetele ka valikaineid. Need määratakse ära tunnijaotusplaanis ning vaadatakse üle iga õppeaasta lõpus augustis.

Alates 2017/18. õppeaastast on muudetud matemaatika ning võõrkeelte õppe korraldust 7. ja 8. klassis. Pilootprojektina toimub nendes kahes klassis õpe tasemerühmades - on tavaõppe ja süvaõppe rühm. (09.03.2017 õppenõukogu otsus nr 2 ja hoolekogu heakskiit 20.04.2017). Õpprühm jätkab samas süsteemis ka 2018/19. õppeaastal (8. ja 9. klass). 2019/20. õppeaastal on temporühmades õpe 6.-7. klassi ja 8.-9. klassi võõrkeeltes ja matemaatikas. 2020/21. õppeaastal on tempoühmad 8.-7. klassis matemaatikas ja võõrkeeltes.

3.2. Tunnijaotusplaan

Õppe- ja kasvatusse korralduse aluseks on tunnijaotusplaan.

Kohustuslikud tegevused	1	2	3	I k a	4	5	6	II k a	7	8	9	III k a
Eesti keel	7	6	6	19	5+1	3	3	11	2	2	2	6
Kirjandus						2	2	6	2	2	2	6
Inglise keel			3	4	3	3	3	9	3	3	3	9
Vene keel						1	3	3	3	3	3	9
Matemaatika	3+1	3+1	4	12	4+1	4+1	5	15	5	4	4	13
Loodusõpetus	1+1	1+1	1+1	6	2	2	3	7	2			2
Geograafia									1+0,5	2	2	5,5
Bioloogia									1+0,5	2	2	5,5
Keemia										2	2	4
Füüsika										2	2	4
Ajalugu						1+1	2	4	2	2	2	6
Ühiskonnaõp							1	1			2	2
Inimeseõpetus		1	1	2	1	1		2	1	1		2
Muusika	2	2	2	6	2	1	1	4	1	1	1	3
Kunst					1	1	1	3	1	1	1	3
Kunst+tööõp	3	3	3	9								
Käsitöö/tehnol					1+1	2	2	5	2	2	1	5
Kehaline kasv	2	3	3	8	3	3	2+1	9	2	2	2	6
Kutsevalik											1	1
Informaatika						1	1	2				
Matkatarkused			1									

Robootika		1		1								
Geoinformaa- tika									1			2
Majandusõpe						1						
Uurimistöo alu- sed										1		
Kohustuslikud	18	20	23		23	23	27		28	31	31	
Vaba ressurss	2	3	2	7	2	4	3	9	2	1	1	4
Kokku	20	22	25		25	28	30		30	32	32	

3.2. Tunniväline tegevus õppe-kasvatustöö osana

Tilsi Põhikooli tunniväline tegevus lähtub kooli missioonist ja kasvatuslikest ning õpetuslikest eesmärkidest: õppida enese arendamise ja elus hakkamasaamise oskusi. Tunnivälise tegevusega kujundatakse õpilastes lugupidamist iseenda vastu, tolerantsust, empaatiavõimet, vastutustundlikkust ja koostööoskust. Arendatakse ettevõtlikkust, koduarmastust, keskkonnahoidlikkust ja demokraatlikke väärtusi.

Tunniväline tegevus hõlmab ringide tööd, üritusi, erinevates projektides osalemist ning õpilasesinduse tööd. Tunnivälise töö planeerimisel ja korraldamisel tehakse aktiivselt koostööd klassijuhatajatega, aineõpetajatega ja partneritega väljastpoolt kooli. Tunnivälise tegevust koordineerib ja korraldab huvijuht. Koolielu kajastatakse kooli veebilehel, kus on info toimuvate sündmuste kohta. Ringide töö eesmärgiks on pakkuda õpilastele arendavat tunnivälise tegevust. Oluline on ringis osaleva õpilase silmaringi avardamine, oskuste tugevdamine, vaba aja sisustamise oskuse ja väärtushinnangute kujundamine. Ringide planeerimisel arvestatakse õpilaste huvide ja kooli finantsiliste võimalustega. Ringid jagunevad muusikaringideks (koorid, ansamblid); tantsuringideks (rahvatantsuringid); spordiringideks (algklassid, vanem kooliaste); näitekunstiringideks; kunstiringiks. Lisaks tegutseb koolis kodutütarde ja noorkotkaste liikumine. Huviringides mitte käivatel õpilastel on võimalus ennast arendada ja proovile panna klassidevahelistel üritustel.

Kooli ürituste korraldamisel on eesmärgiks oma kooli tunde tekitamine. Ettevõtmised kinnistavad juba olemasolevaid traditsioone, kuid algatatakse ka uusi. Kooli ürituste planeerimisel ja läbiviimisel osalevad nii õpilased kui ka klassijuhatajad, aineõpetajad, juhtkond ja muu personal. Võimalusel kaasame ka lapsevanemaid. Kooli üritused jagunevad traditsioonilisteks (kadrilaat, mälumängusari, Oskaja võistlus, algklasside perepäev, teatriõhtu, nõiapidu, trimestrilõpu kogunemised; keskustepäevad; direktori vastuvõtt tublidele õpilastele; viimase koolikella aktus; lõpuaktus; kooli mitmevõistlus, talispordinädal jt) ning tähtpäevalisteks (1. koolipäeva aktus, õpetajate päev, isadepäeva perepäev, jõulupidu, vastlapäev, vabariigi aastapäeva aktus, emakeelenädal, südame-nädal, advendihommik jm). Lisaks ülekoolilistele üritustele toimuvad igal klassil oma arendavad tegevused (klassiõhtud, ekskursioonid, külaskäigud, teatri- ja kinokülastused jms). Kooli üritused, nende toimumisaeg ja läbiviijad kajastuvad aasta ürituste plaanis.

4. Üldpädevuse kujundamise põhimõtted

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid on arvestatud ja arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Järgnevalt on käsitletud üldpädevusi, mille kujunemise toetamine ühendab kõiki lapsega tegelevaid õpetajaid ning on seega õppe- ja kasvatus-tööd läbiv.

Üldpädevused on kujunenud, kui õpilane on tõendanud oma suutlikkust:

- 1) **kultuuri- ja väärtuspädevus** – hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;
- 2) **sotsiaalne ja kodanikupädevus** – ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;
- 3) **enesemääratluspädevus** – mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgida terveid eluviise; lahendada iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhetes tekkivaid probleeme;
- 4) **õpipädevus** – organiseerida õppekeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust;
- 5) **suhtluspädevus** – ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt;
- 6) **matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus** – kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid

otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiasid eesmärgipäraselt;

7) **ettevõtlikkuspädevus** – ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; seada eesmärgid ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske;

8) **digipädevus** – kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvais ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

4.1. Kultuuri- ja väärtuspädevus

Kirjeldus	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste	Pädevust kujundavad tegevused	Hindamisviisid
Suutlikkus hinnata üldnimikke ja ühiskondlike väärtusi	peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi;	Hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena.	Tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.	Omaloomingulised tööd, etlemine, viktoriinide sarjad, klassi- ja kooliruumide kaunistamine tähtpäevadeks, rahvakalendri tähtpäevade tutvustamine, kooli õpilastööde näitused, töötodad isadele-emadele, kontserdid lapsevanematele, ainenädalad, klassiüritused, õppekäigud, ühised koostegemised klassiga. Väiksemate ja nõrgemate abistamine; käitumistavade järgimine koolis; ülekoollised üritused (nt Ameerika päev, maailmanädal, emakeelepäev jms)	Rahuloluküsitlused, tegevusele järgnenud viktoriini põhjal, üritusest osavõtuaktiivsus, arutelu, analüüs, arvamuse avaldamine tagasiside korras
Suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast.	On hooliv ja tähelepanelik teiste inimeste suhtes, oskab kaaslast kuulata ja teda tunnustada.	On salliv inimeste erinevuste suhtes. Valib sobiva suhtlusviisi. Oskab teha koostööd rühmas ning kaaslasti kuulata.	Suhtub inimestesse eelarvamusteta ja lugupidavalt		
Tajuda ja väärtustada oma seotust loodusega	Käitub loodusthoidvalt.	Väärtustab säästvat eluviisi	Mõistab inimese ja keskkonna seoseid.		
Tajuda ja väärtustada oma seotust oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuurisündmustega	Tunneb ja austab oma kodupaika, kodumaad, riiki	Väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvaste ning kultuuride seas.	Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest. Tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule		
Väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt	Oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest	Väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada	Suudab väljendada ennast loominguiliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist		
Teadvustada oma väärtushinnanguid		On leidnud endale sobiva harrastuse. Teab oma tugevaid ja nõrku külgi.	Usub iseendasse, kujundab oma ideaale, juhib ja korrigeerib enda käitumist.		

4.2. Sotsiaalne ja kodaniku pädevus

Kirjeldus	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste	Pädevust kujundavad tegevused	Hindamisviisid
Suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut	Tunneb ära erinevused ja õpib olema salliv. Täidab lubadusi. Julgeb öelda oma arvamust.	On salliv ja oskab oma arvamust esitada ja põhjendada.	Saab aru, et erinevused rikkastavad ühiskonda ja on paindlik erinevate arvamuste suhtes	Klassi ja kooli üritused, meeskonnatööna teostatud loodusalsed jm projektid, spordipäevad, heategevusüritused (jõulueelne heategevuslik korjandus), ametiasutuste külastamine (päästeteenistus, politsei), klassiõhtud, tehnoloogia valdkonna ühisprojektid, koolipidude taidlusnumbrite ettevalmistamine, riietuse etikett, lauaetikett, teatri ja kino ühiskülastused. Kooliväliline huvitegevus, ajaveebi pidamine.	Õpilaste igapäevase käitumise jälgimine, erinevad küsitlused, osavõtuaktiivsus, analüüsid, vaatlused, näitused.
Teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid	Käitub vastavalt headele tavadele ja kommetele. Austab oma kodupaika, kodumaad, Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seotuvaid käitumisreegleid.	Tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme.	On aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust.		
Teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides	Oskab suhelda kõigi koolitöötajatega ja küsida abi.	Suudab kohaneda ja teha koostööd erinevate aineõpetajate ja õpilasgruppidega	Väärtustab koostööd, on salliv ja lugupidav kaaslaste suhtes.		
Aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel	On salliv teistest erinevate suhtes ja aitab teisi.	Mõistab inimeste, vaadete erinevust ning kompromisside vajalikkust, suhtub inimestesse eelarvamusteta.	Aktsepteerib teistsuguseid tõekspidamisi ja erinevusi, aitab abivajajat.		

4.3. Enesemääratluspädevus

Kirjeldus	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste	Pädevust kujundavad tegevused	Hindamisviisid
Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma tugevaid ja nõrku külgi	Teab, mis on õige ja vale, hea või halb.	Arendab oma andeid ja võimeid Mõistab, et vaatenurki ja tõlgendusi on erinevaid.	Tunneb ennast, teab oma nõrku ja tugevaid külgi.	Õpetaja suunab õpilast tõlgendama õpilase käitumist, mõtteid ja tundeid mitmest vaatenurgast. Näitused isetehtud asjadest, spordisaavutuste huvialade tutvustamine teistele, klassiõhtud, matkad, spordipäevad, konkursid, viktoriinid, õppekäigud loodusesse, kooli tervisepäev, õpimapp, arenguvestlused, töövarjupäev, olümpiaadidel, huviringides ja pikapäevarühmas osalemine. Tervist edendavate mõtteviiside esile tõstmine, arutelud, õpilaste suunamine ja julgustamine.	Õpilaste saavutuste jälgimine, klassi sisekliima jälgimine, küsitlused, tagasiside analüüsimine, osalemise aktiivsus, eneseanalüüs
Analüüsida oma käitumist erinevates olukordades	Oskab põhjendada oma käitumisviisi ning mõistab oma käitumisviisi tagajärgi.	Vastutab oma tegude eest. Oskab oma tegevust hinnata.	Näeb ette võimalikke tagajärgi ning ennetab neid.		
Käitub ohutult	Teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida. Oskab ohtlike olukordi vältida ja ohuolukorras abi küsida.	Järgib ohutusnõudeid, on teadlik sõltuvusainete ohtlikkusest ja tervistkahjustavatest teguritest.	Oskab vältida ja ennetada konflikte ja ohuolukordi.		
Järgida tervislikke eluviise	Hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ning tervise eest. Tahab olla terve.	Toitub tervislikult, on kehaliselt aktiivne ja tegeleb vähemalt ühe sportliku harrastusega.	Teadvustab tervisliku eluviisi tähtsust ja järgib seda. On füüsiliselt aktiivne.		
Lahendada inimsuhetes tekkivaid probleeme.	On aus oma eksimuste suhtes.	Suudab hinnata oma tervislikku seisundit. Hindab harmoonilisi inimsuhteid.	Oskab vältida vaimse ja füüsilise tervise riske, ei satu teravatesse konfliktidesse.		

4.4. Õpipädevus

Kirjeldus	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste	Pädevust kujundavad tegevused	Hindamiskriteeriumid
Suutlikkus organiseerida õppekeskonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet	Õpib kasutama oma õppematerjale. Säilitab töörahu.	Iseseisvalt, kuid toetudes tööjuhenditele ja suulistele instruktsioonidele, hangib info, oskab küsida abi. Oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sh paaris- ja rühmatöövõtteid).	Tuleb iseseisvalt toime vajamineva info hankimisega nii õppematerjalist kui internetist.	Õpetaja toetab õpilase enesejuhtimise võimet - oskust ja soovi enda õppimist ise reguleerida. Raamatukogutunnid, töö arvutiklassis, individuaalsed ja kollektiivsed uurimustööd, viktoriinid, teemapäevad või – nädalad, tegevused raamatukogus, õpioskuste olümpiaad, loodusviktoriin, tund muuseumis, töö ringides, infotehnoloogia kasutamine. Õpetaja toetab õpilase enesetõhususe uskumust.	Konkursi- ja võistlustulemuste põhjal, rahulolu küsitluse põhjal, õpitulemuste ja õpikäitumise või õpilase valjult mõtlemise jälgimisel, tagasite karjääriõpetuse tunnis, loovtööde näitused, tegevuspäeviku või blogi lugemine, intervjuu
Planeerida õppimist ning seda plaani järgida	Oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel. Oskab koostada päevakava.	Oskab oma tegevust kavandada ja hinnata.	Planeerib mahukamate tööde tegemist ja eristab olulist mitteolulisest.		
Kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades	Oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele. Oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas.	Oskab tulemuste saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada	Mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, Seab endale eesmärgid ja tegutseb nende järgi.		
Analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust	Oskab anda hinnangut oma ja kaasõpilaste töödele. Tahab õppida, tunneb rõõmu teada saamisest ja oskamisest.	Tunneb ära oma tugevad ja nõrgad küljed, teab põhjustagajärg seoseid.	On teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu. Teadvustab oma valikutega kaasnevaid tagajärgi.		

4.5. Suhtluspädevus

Kirjeldus	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste	Pädevust kujundavad tegevused	Hindamisviisid
Suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada	Oskab sõnastada probleemi ja kuulata kaaslast/õpetajat. Suudab teavet suuliselt ja kirjalikult esitada.	Oskab luua ning esitada suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet. Avaldab oma arvamust, põhjendab ja kaitseb seda. Tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel ruutsetel teemadel.	Väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii kõnes kui kirjas arvestades suhtlusolukorra ja suhtluspartneritega.	Loovjutud, klassiõhtud, kohtumised kirjanikega, klassi juturaamatute kirjutamine, tegevused raamatukogus, vanasõnade, mõistatuste, muinasjuttude jm kogude koostamine, raamatute tutvustamine kaaslastele, näidendites esinemine, raamatulugemisvõistlus, emakeelepäev ja –nädal, raamatunäitused, laatade korraldamine, koolileht, artiklid valla lehes, suhtlemine ekooli vahendusel, elektroonne kirjavahetus, õpilaste esindamine vestlusingides	Valminud tööd ja kogud, valmistatud toote müügiedu koolilaadal, vestlused, suhtluspartneri hinnang, enesehindamine, vaatlus, lugemisoskuse hindamine
Suudab ennast esitleda	Ei karda esineda. Väljendab end selgelt.	Oskab edastada enda kohta käivat vajalikku informatsiooni vastavalt suhtlusolukorrale.	Väljendab end arusaadavalt ning esitleb ennast arvestades olukorda ja sihtgruppi.		
Lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust	Suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sh andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta). Mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitatud väljendeid ja lihtsamaid fraase.	Oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste; leida vastuseid oma küsimustele, hankida teavet erinevatest allikatest ning seda kasutada. Oskab teha vahet faktil ja arvamusel.	Suudab mõista ja tõlgendada erinevaid tekste. Suudab lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste.		
Kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili	On eneseväljendusel loov ja julge.	Teab tekstiliike ning kirjutamisel oskab valida vastavalt suhtlusolukorrale õige kirjutamisstiili.	Eristab erinevaid tekstiliike. On loov, argumenteeriv, vajadusel kriitiline. Oskab korrektselt vormistada teabekirju.		
Väärtustada õigekeelsust ning väljendusriikast keelt	Tunneb lugemisest rõõmu; tegeleb omaloominguga, jutustab loetud raamatut	Oskab luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid	Tunneb ja järgib õigekirjareegleid, kasutab mitmekülgset sõnavara.		

		lauseid.		
Väärtustada kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi.	Täidab antud lubadusi.	Oskab sõlmida kokkuleppeid ning järgida neid.	Pakub välja lahendusi, sõlmib kokkuleppeid ning järgib neid.	

4.6. Matemaatika-, loodusteaduslik ja tehnoloogiapädevus

Kirjeldus	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste	Pädevust kujundavad tegevused	Hindamisviisid
Oskus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades	Arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades. Tunneb ja oskab arveldada meie rahadega ning tunneb kella.	On kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse, tunneb ning oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades .	Suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkinud küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) kasutamist. Oskab erinevalt infot esitada (pildina, mudelina, tekstina, valemina, graafikuna jne).	Nuputamiskonkurssid, laat, arvutamismängud ja –võistlused, olümpiaadid, mõõtmistulemuste esitamine graafilisel kujul (lõike konstrueerimine, päevase toiduvajaduse arvutamine, Känguru lahendusvõistlus. Matemaatiliste teadmiste ja oskuste (s h mõistete) üldistamine ja rakendamine kõigis ainetundides. Õppekäigud, õpilaskohviku tegemine, konverentsidel osalemine.	Hea arvutamisoskus ja skeemide/tabelite jms lugemise oskus. Loovtöö. Vaatlused looduses, mõõtmised spordis.
Suutlikkus mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid	Suudab leida õpitu seost igapäevaeluga.	Väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest.	Mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes.		
Oskus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõendus põhiseid otsuseid.	Oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada. Oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühekahe tunnuse alusel rühmitada.	Oskab lugeda skeeme, plaane, graafikuid, tõlgendada arvandmeid. Oskab eakohaselt mõõta, andmeid töödelda, võrrelda ja liigitada. Koostab arvjooniseid.	Oskab lugeda, tõlgendada ning kirjeldada skeeme, plaane, graafikuid, arvandmeid. Oskab mõõta, andmeid töödelda, võrrelda ja liigitada. Koostab skeeme, graafikuid jms.		

Oskus kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt.	Oskab kasutada telefoni, lugeda elulisi plaane, diagramme jms.	Kasutab tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel. Oskab kasutada digitaalseid vaatlus- ja mõõtmisvahendeid.	Suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada.		
---	--	---	--	--	--

4.7. Ettevõtlikkuspädevus

Kirjeldus	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste	Pädevust kujundavad tegevused	Hindamisviisid
Näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi.	Oskab sõnastada oma probleeme ja nende tekkimisel pöörduda täiskasvanu poole.	Probleemide puhul oskab otsida vastuseid ja lahendusi ning julgeb abi paluda	Oskab oma vigu analüüsida ja näeb oma ebaõnnestumise põhjuseid ning teab, kuidas samu probleeme edaspidi vältida.	Klassiõhtud, matkad, ekskursioonid, klassi ametimeeste määramine, näituste korraldamine, toote valmistamine laadaks, kooli õpilasesindus, karjääri- ja teravise meeskonnas ürituste planeerimine, organiseerimine ja läbiviimine, laat, matk, klassiõhtute korraldamine.	Klassi ühistegevuste jälgimine, vestlused, klassi sissekliima jälgimine, veebipäeviku kaudu tööprotsessi esitamine, õpilased osalevad ürituste planeerimisel ja korraldamisel.
Seada eesmäärke, koostada plaane ja neid ellu viia	Õpib iseseisvalt koolis ja kodus, lõpetab poolelioleva töö; väärtustab sõbralikke suhteid. Teeb endale päevaplaani.	Väärtustab õppimist kui eluks vajalikku oskust; vastutab oma õppevahendite korrektse kasutamise eest.	On teadlik õppija ja võtab vastutust tulemuste eest, lõpetab põhikooli. Tegutseb oma eesmärkide nimel.	Klassiõhtud, matkad, ekskursioonid, klassi ametimeeste määramine, näituste korraldamine, toote valmistamine laadaks, kooli õpilasesindus, karjääri- ja teravise meeskonnas ürituste planeerimine, organiseerimine ja läbiviimine, laat, matk, klassiõhtute korraldamine.	Klassi ühistegevuste jälgimine, vestlused, klassi sissekliima jälgimine, veebipäeviku kaudu tööprotsessi esitamine, õpilased osalevad ürituste planeerimisel ja korraldamisel.
Korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest	Õpetaja abiga organiseerib klassiõhtuid ja osaleb aktiivselt	Planeerib ja viib läbi klassiõhtuid, osaleb aktiivselt ja vastutustundlikult	Vastutab ette võetud ürituse õnnestumise eest ja panustab sellesse oma kogemused. Kaasab oma ettevõtmistesse teisi inimesi.		
Reageerida paindlikult muutustele	Õpetaja toetusel kohtub muutustega,	Oskab eristada olulist ebaolulisest	Oskab seada eesmäärke, omab adekvaatset enesehinnangut		

ning võtta arukaid riske	oskab oma aega planeerida	ja teha vahet seaduslikul ja mitteseaduslikul käitumisel	ja oskab saada hakkama ebaõnnestumistega		
--------------------------	---------------------------	--	--	--	--

4.8. Digipädevus

Kirjeldus	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste	Pädevust kujundavad tegevused	Hindamiskriteeriumid
Suutlikkus kasutada digitehnoloogiat	Oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid.	Oskab kasutada arvutit suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste. Tuleb toime teatud õpikeskkondades.	Oskab kasutada tekstitöötlusprogramme, esitlusprogramme ning erinevaid õpikeskkondi.	Ainetunnid arvutiklassis ja tahvelarvutitega, esitluste tegemine ainetundides ja üritustel, kodutööde vormistamine, e-kirjavahetus, QR koodidega orienteerumismängud,	Arvutite ja tahvelarvutite kasutamise saadus, õpilaste arvutialased oskused, loovtööde valmistamine.
Oskus leida ja säilitada infot	Oskab otsida infot märksõnade abil. Oskab avada ning toimetada vajalikel lehekülgedel (nt Miksike)	Oskab internetist leitud infot töödelda, kriitiliselt hinnata, kasutada, edastada, säilitada.	Oskab iseseisvalt leida internetist vajalikku infot, eristab olulist ebaolulisest. Kasutab leitud infot õigesti (viitab, tsiteerib).	e-kooli kasutamine, projektid veebikonstaabli kaasamine, fotograferimine,	
Oskus hinnata info usaldusväärsust	Mõistab, et internetis leitud info ei ole alati tõene.	Oskab kasutada erinevaid otsingumootoreid. Kasutab mitut allikat.	Suhtub internetis leitud tekstidesse kriitiliselt, eristab usaldusväärseid allikaid ebausaldusväärsetest.	klasse/kooli tutvustavad videod, loovtööd, konkurssidel osalemine.	
Oskus suhelda ja teha koostööd erinevates keskkondades	Kasutab arvutis suhtlemisel viisakat sõnavara ning ei avalikusta oma isiklike andmeid.	Oskab end väljendada vastavalt suhtlusolukorrale.	On interneti keskkonnas suheldes viisakas, keeleliselt korrektne ning teisi mitesolvav.		
Oskus kaitsta oma privaatsust.	Mõistab paroolide jms info saladuses hoidmise olulisust.	Oskab luua võimalikult turvalisi kasutajakontosid, peab meeles salasõna ja kasutajatunnuse ja hoiab neid enda teada. Ei riputa interneti üles end kahjustavat materjali.	Ei riputa interneti üles enda kohta käivat delikaatset infot. On teadlik internetiohtudest ning väldib neid.		

5. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted

Läbivad teemad on aineülesed ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada. Realiseeruvad need kogu kooli tegevuse kaudu:

- 1) Õpikeskkonnad (õppe- ja muud kooliruumid, lähim sotsiaalne ümbrus, e-kool ja e-õpe, kooli koduleht)
- 2) Kooli tegevuste kavandamisel tehtav koostöö (õpilased, õpetajad jt koolitöötajad, kooli juhtkond, lapsevanemad ja hoolekogu, kooli partnerid, Laheda valla asutused)
- 3) Kavandatud õppe- ja kasvatustegevused (aineõpetus, ainetevahelised projektid, klassijuhatajatöö; kooli üritused, klassiväline töö)
- 4) Kooli valmisolek erinevates aktuaalsetes olukordades reageerida sihipäraselt - õpilas(t)e tõstatatud küsimused; õpilas(t)e positiivselt või negatiivselt silmatorkav tegevus; päevakajalised sündmused koolis või väljaspool seda.

Läbivateks teemadeks on: keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine, tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskond, tervis ja ohutus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.

Läbivaid teemasid õpetatakse eelkõige läbi õpikeskkonna kaasaegse korraldamise ja kooli töökultuuri kujundamise.

Ainetundides leiavad läbivad teemad käsitlemist lõimitult õppeteemadega, valides sobivad meetodid. Järgnevalt on käsitletud läbivaid teemasid nii, nagu nad realiseeruvad kogu kooli tegevuse kaudu. Õppeainete lõiming ning seosed läbivate teemadega on (ainespetsiifikast lähtuvalt) lahti kirjutatud 1.-9. klassi ainekavade viimase osana.

5.1. Elukestev õpe ja karjääri planeerimine

Läbiva teema „*Elukestev õpe ja karjääri planeerimine*“ käsitlemisega aidatakse õpilasel kujuneda isiksuseks, kellel on valmisolek elukestvaks õppeks, erinevate rollide täitmiseks muutuvus õpi-, elu- ja töökeskkonnas ja oma elukäigu kujundamiseks teadlike otsuste kaudu, sh mõistlike karjäärivalikute tegemiseks. Tähtsaks peetakse koolis, et õpilane saab reaalseid kogemusi elus toimetulekuks.

Koolis on loodud tingimused õpilase mitmekülgseks arenguks läbi õpikeskkonna, lisaks õppetööle on võimalik osaleda huviringides ja kooliüritustel.

Koolis on karjäärikoordinaator, kes tunneb kaasaegset metoodikat ning nõustab õpetajaid selle teema sidumisel õppeainetega. Karjäärimeeskond eesotsas karjäärikoordinaatoriga töötab välja elukestva õppe ja karjääri planeerimise põhimõtted ja tegevuskava (klassi- ja kooliväliste ürituste plaani). Inimeseõpetuse tundides omandatakse teavet ja analüüsitakse enda iseloomuomadusi, oskusi, võimeid, huvisid, tugevaid ja nõrku külgi, edusamme ja ebaõnnestumisi jne. Kõikides ainetundides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskusi, õpilane saab adekvaatset tagasisidet oma oskustele, teadmistele ja käitumisele. Koolis pööratakse tähelepanu sisekorrareeglite austamisele, on olemas tunnustamise ja mõjutamise süsteem. Arenguvestlused toetavad õpilase arengut kogu kooliaja, siin on võtmeisikuks klassijuhataja.

Traditsiooniliselt toimuvad õppekäigud erinevatesse asutustesse, et tutvuda erialade, elukutsete, ametite ja töötingimustega. Kooli kutsutakse inimesi erinevatelt elualadelt. Õpetajate päeval on õpilastel tunde andes võimalus olla reaalses tööturu olukorras ja imiteerida tegelikku elu. Lisaks õpetaja ametile püütakse õpilastele anda kogemus koolis tegutsevatest ametitest.

5. klassis on valikainena majandusõpe. 9. klassis on valikaine karjääriõpe ja õpilastel võimalus olla töövarjuks. Kooliõpilastel on võimalus suviti saada töökogemusi õpilasmalevas.

Enim arendab see läbiv teema sotsiaalset ja suhtlus- ning õpipädevust.

Tegevused

Ülekoolilised tegevused	Koolivälised tegevused	Koostööpartnerid
Õpetajate päev	Teatريفestival, joonistuskonkursid	Rajaleidja
Karjääriõpe	Õppekäigud erinevatesse asutustesse	Võrumaa KHK
Loovtööd	Loomekonkursid	Põlvamaa Spordiliit, EOA

Huviringid	Põlvamaa noortekonverents	Päästekeskus
Teemapäevad ja -nädalad		Erinevad Lõuna-Eesti asutused
Teatriõhtu		Politsei
Laat		Põlva Vallavalitsus
Muuseumide/näituste külastamine		
Kohtumised erinevate ametite esindajatega		
Algklasside perepäev		
Vanavanemate päev		

5.2. Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng

Läbiva teemaga „*Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng*“ toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust. Õpilast suunatakse:

- 1) aru saama loodusest kui terviksüsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- 2) aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
- 3) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- 4) arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklike keskkonnavalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonna-probleemidele;
- 5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku

arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimis-valikuid ja eluviisi.

Seda teemat käsitletakse põhjalikumalt loodusainete ja ühiskonnaõpetuse tundides, kus aine sisuks on omandada suur hulk keskkonnavalaseid teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Sotsiaalse vastutustundlikkuse arendamine toimub kooli kodukorra reeglite omandamise ning oma õiguste ja kohustuste järgimise kaudu. Õpilased saavad aktiivselt osaleda koolielus läbi õpilasesinduse, valida ja otsustada huviringides osalemise üle, olla eestvedajateks ürituste korraldamisel, osaleda kooli õppenõukogu, valla arengukava väljatöötava komisjoni ja kooli tervisekomisjoni töös.

Koolikeskkonna kujundamisel pööratakse tähelepanu säästvatele eluviisile: õppevahendite heapere-mehelik ja läbimõeldud kasutamine, vanast uus, katkiste asjade parandamine, läbimõeldud ostud, oma käsitöö jms. Õpilased korrastavad koolimaja ümbrust kevadel ja sügisel, kaunistavad siseruume. Väärtuste kujundamiseks ning teadmiste kinnistamiseks korraldatakse õppekäike loodusesse, veejaamadesse, hoolitsust vajavate inimeste ja loomade elupaikadesse jm.

Traditsiooniks on saanud õppeaasta stardilaager looduses, kus viivad töötubasid läbi Tartu Loodusmaja inimesed.

Tegevused

Ülekooolilised tegevused	Koolivälised tegevused	Koostööpartnerid
Taaskasutuspäevad	olümpiaadid/viktoriinid	Eesti Metsa Liit
Keskkonnanädal	KEAT projekt	Võrumaa KHK
Metsanädal	Keskkonnaprojektid	RMK
Talgupäevad		TEK Põlvamaa
Matkapäevad		Põlva Vallavalitsus
Õppekäik koduvallas		jahimehed
"Aita metsloomi talvel"		Tartu Loodusmaja
Fotovõistlus		
Heategevuslik aktsioon oma valla abivajajate märkamiseks		

5.3. Tehnoloogia ja innovatsioon

Läbiva teema „*Tehnoloogia ja innovatsioon*“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuen-
dusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb
toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

- 1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvald-
kondades;
- 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning
keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- 3) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikus-
test mõjudest ning omavahelisest seotusest;
- 4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid
ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamise seotud eetilistes
küsimustes;
- 5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi *IKT*) eluliste probleemide la-
hendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- 6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erine-
vates projektides.

Ainetundides kasutatakse näitlikustamisel IKT vahendeid (arvuti, projektor jms). Kodu ja kooli
vahel edastatakse infot e-kooli kaudu. Oluliste teemade arutamisel kasutavad klassijuhatajad e-
kooli vestluste tööriista. Õpilastel on oma kasutajakontod e-koolis, oskavad seda kasutada. Koo-
lielu kajastaval kooli veebilehel olev info on operatiivne ja dünaamiline. Koolil on oma arvutiklass,
mida saab kasutada ainetundide läbiviimiseks. Samuti saab õppetöös kasutada 13 tahvelarvutit.
Enim aitab tehnoloogia- ja innovatsiooni teemaga tegelemine tõsta õpilaste matemaatika-, loodus-
teaduste- ning tehnoloogiaalast pädevust.

Õppetundides kasutatakse e-õppe keskkondi, tekstitöötlus- esitlus- ja tabelarvutusprogrammi, eri-
nevaid ainealaseid programme teadmiste ja oskuste omandamiseks, esitluste koostamiseks. Õpi-
lane kasutab igapäevases aineõppes arvutit ja võimalusel teisi infotehnoloogilisi vahendeid (nuti-
telefon, tahvelarvuti, videokaamera, fotoaparaat jms) info otsimisel, selle jagamisel ja koduste

tööde tegemisel.

Valikainena on õppekavas 5. ja 6. klassis informaatika, mis on tihedalt lõimitud kõikide õppeainetega (ühisprojektid). Selgitatakse arvutiga töötamise mõju tervisele ja turvalisusele.

Tehnoloogiaõpetuse tunnid toimuvad kaasaegses, seadmetega varustatud õpikeskkonnas. Õpilased saavad osaleda erinevates loovprojektides, veebiprojektide- ja fotokonkurssidel.

Moraalselt vananenud ja maha kantud arvutid jagatakse majanduslikult vähekindlustatud peredele, et toetada tehnoloogiapädevuse arendamise võimalusi.

Tegevused

Ülekoolilised tegevused	Koolivälised tegevused	Koostööpartnerid
Veebipõhise rahulolu-küsimustike täitmine	külaskäigud Teaduskeskuse AH-HAA	VKHK
Õppematerjalide koostamine (plakat, tabel, raamat)	sõitmine kooli bussiga (bussijuhi tehn-alased vestlused õpilastega)	Tiigrihüppe SA
Loovtööde vormistamine, esitlemine	Õpilaskonkursid	Erinevad ettevõtted
	Õppekäigud	

5.4. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonna-liikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Õpilast suunatakse:

- 1) väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;
- 2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;
- 3) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;

- 4) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;
- 5) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
- 6) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemisse. Õpilasi kaasatakse kooli ühistegevuste kavandamisel ja ürituste plaani koostamisel. Huviringide moodustamisel lähtutakse õpilaste huvidest. Klassi ühistegevuste planeerimisel ja elluviimisel osalevad õpilased klassijuhataja innustamisel. Kooli pidusid juhivad ja üritusi aitavad läbi viia õpilased. Vanemate klasside õpilased kaasatakse noorematele õpilastele mõeldud ürituste läbiviimisele. Õpilasi puudutavate dokumentide väljatöötamisel saavad õpilasesinduse liikmed teha oma ettepanekuid. Vastutustunde tõstmiseks on koolis heaks tavaks tunniaegadest kinnipidamine, õppevahendite olemasolu ja õppetööga seonduva eest vastutamine. Konfliktide lahendamise ja koostöö oskusi saavad õpetada kõik koolis töötavad täiskasvanud. Vabatahtliku tegevusele innustamiseks tutvustatakse neid võimalusi, kaasatakse ja palutakse abi õpilastelt. Paljud ettevõtmised ja üritused ongi vabatahtlikkuse alusel. Klassijuhataja eestvedamisel õpitakse märkama abivajajaid ning leidma viise, kuidas neid teotada. Õpitakse eesmärged seadma.
- Tunnustatakse aktiivseid ja ettevõtlikke õpilasi, kaasatakse neid ka täiskasvanute tegemistesse.
5. klassi majandusõppe tundides suunatakse õpilasi koostööle ja vabatahtlikule tegevusele.

Tegevused

Ülekoolilised tegevused	Koolivälised tegevused	Koostööpartnerid
Kohtumine edukate ja tuntud inimestega	Esinemised vanuritele	Põlvavalla sotsiaalkeskus
Mälumängusari, viktoriinid	Koolide/ettevõtete külastamine	Ettevõtted, koolid, külalised
Töövarjupäev	Kooliolümpiamängud	RMK
Arenguvestlused	Esinemised laulu/tantsu/näidendiga teistes koolides/asutustes	Võru kodutute loomade varjupaik
Isadepäeva laat	Maakonna noortekonverents	Teised koolid
Ettevalmistamine erinevateks aktusteks/pidudeks ja osalemine	Kaardid, kingitused	Laste- ja noorteorganisatsioonid

nendele (vabariigi aastapäev, vastlad, emadepäev, isadepäev jne)		
Tööintervjuu läbimängimine	Kohtumised teiste koolidega	Põlvamaa Tervisenõukogu
Õpilasesinduse tegevus	Riigikogu, valla jms külastamine	Tilsi Lasteaed
Keskkonnanädal	Osalemine ja laste- ja noorteorganisatsioonide töös	
Talgupäevad	Üleriigilised projektid	
Heategevuslikud käigud (loomadele söögi viimine, kogukonnaliikmete aitamine ja toetamine)	Maakondlikud projektid	

5.5. Kultuuriline identiteet

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuri-teadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;
- 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
- 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loominguusse, taunima diskrimineerimist;
- 4) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka oma-algatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- 5) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku

rikastavate mõjutuste kohta.

Kultuuri teema leiab enam kasutamist ajaloo, inimese-, kunsti- ja muusikaõpetuse, eesti keele ja kirjanduse, võõrkeelte tundides ning huviringides. Õpilane õpib märkama erinevaid kultuurikogemusi reisides ja teisi kuulates, teatrietendusi ja filme vaadates ning raamatuid lugedes. Õpitakse arutlema, miks on minevik mõnikord inimestele emotsionaalselt oluline referaate ja intervjuusid tehes. Koolis on säilinud fotokroonika, mida saab kasutada ainetundides. Koolil on sõprussuhted Läti Vabariigi Trapene kooliga. Koostööd tehakse kunsti, spordi ja kultuuri valdkonnas, kuid õppetöö-alaselt see puudub. Õpilaste tihe koostöö on väikeste maakoolidega ja kultuurimajaga ühisprojektide läbiviimiseks. Õpilaste ja õpetajate vahetused erinevatest kultuurikeskkondadest, ühes tunnis mitu kultuuri. Kogukonna kultuuriüritustel osalevad meie õpilased ja õpetajad.

Klassiruumid on varustatud esitlustehnikaga, nii on võimalik kauged kultuurid tuua ka klassiruumi.

Kooliüritustele kaasatakse vanemaid, vanavanemaid ja teisi pereliikmeid, et hoida traditsioone.

Tegevused

Ülekoollised tegevused	Koolivälised tegevused	Koostööpartnerid
Erinevate rahvaste kultuuri- ja stiilipäevad	olümpiaadid	külaline/külalised
Emakeelenädal	Rahvatantsupäev	Erinevad asutused
Kadri-mardilaat	Teatريفestival	Tuntud inimesed
Kunsti- ja käsitöönäitused (erinevate kihelkondade rahvamustritest fantaasiapiltide näitus)	Kunsti- ja käsitöönäitus	Trapene PK
Näitus esivanemate tegemisest	FUN üritusest osavõtmine algklasside inglise keele päevast osavõtmine QUIZ	Põlva Kool
Vara kogumine koolimuuseumi jaoks	esinemine näidendi/laulu/tantsuga väljaspool kooli	Teised koolid
Erinevate riigipühade ja rahvakalendritähtpäevade tähistamine	Valla laulu- ja tantsupidu	EOK

Raamatupäev (muinasjutupäev vms)	Maakonna sõbrapäev	SA Tilsi staadion
Koolisünnipäev/vilistlaste kokkutulek	Teatri- ja kinokülastused	Põlva Vallavalitsus
Kooli olümpiamängud	Maakonna laulu- ja tantsupeod	
Uurimistöo/loovtöö (nt perekonna traditsioonid, rahvuslik vms)	Noorkotkaste/kodutütarde liikumine	
Võõrkeelepäevad	Üleriigilised laulu- ja tantsupeod	
Teatriõhtu, teater kooli	Kultuuriüritused sõpruskoolidega	
Koolimeene valmistamine		
Kontserdid		
Aktused		
Perepäev		
Algklasside perepäev		

5.6. Teabekeskond

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi.

Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
- 2) valima sobivat suhtlusviisi ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
- 3) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- 4) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskondi;
- 5) arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust.

Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust teabekeskkonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtluseesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Käsitletakse, millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis. I kooliastmes kujundatakse inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu suhtlemisoskusi. Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

II kooliastmes pööratakse tähelepanu avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasustele ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimisele. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi. Harjutakse lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

III kooliastmes õpitakse mõistma ja analüüsima meedia rolli ühiskonnas ning kasutama meediat teabeallikana. Tähtsustatakse teabe usaldusväärsuse kriitilist hindamist, kuna õpilane hakkab leitud teavet järjest rohkem kasutama isiklike otsuste tegemiseks. Õpetatakse õpilasel mõista internetis leiduvaid võimalusi ja ohte ning ennast ja oma privaatsust kaitsta; iseseisev teabeotsing muutub õpilasele harjumuspäraseks.

See on läbiv teema, mis saadab kõike ainetunde eelkõige keeletunde, arvutiõpetusest, kirjandust. III kooliastmes on õpilastel võimalik osaleda meediaõpetuses. Suheldes edastatakse ja kogutakse infot kõikidel koolipäevadel, seetõttu on tähtsal kohal täiskasvanute eeskuju. Teemaga tegelemine arendab õpilastes eelkõige suhtlus- ja õpipädevust. Igapäevane õpilaste-täiskasvanute vaheline, õpilaste omavaheline ning täiskasvanute omavaheline viisakas suhtlemine kujundab koolikultuuri. Koolis pööratakse tähelepanu vihikute, töölehtede jm õppematerjali korrektsusele ja hoidmisele. Edastatav info kooli stendidel on korrektselt vormistatud. Stendid kajastavad õppe-kasvatustööd, kultuuri-, spordi- ning ainealast teavet. Õpilased saavad koostada mitmesuguseid õppeplakateid, voldikuid, loov-kirjatöid, esitlusi jms. Tähtsal kohal on elektroonne infovahetus. Peetakse oluliseks, et koolielu puudutav dünaamiline teave on kättesaadav kooli veebilehel, õppe-kasvatustöö infole ligipääs on privaatne e-kooli kaudu. Kohalikes ajalehtedes kajastatakse põhiliselt kooli huvitegevust. Lapsevanematega suhtlemisel kasutatakse vajadusel telefoni, kutseid edastatakse ka paber kandjal. Õpilased õpivad suhtlema õppeesmärkidel ka veebikeskkondades: Miksike, Google Docs jm ühistöövahendid. Osaletakse õpiprojektides.

Õpilaste töid eksponeeritakse koolimeenetel. Koolielu tegemisi kajastatakse Laheda valla ajalehes,

kooli veebilehel.

Tegevused

Ülekoollised tegevused	Koolvälised tegevused	Koostööpartnerid
Nutisport keskkonna kasutamine	Karjääriõppe tunnid	Rajaleidja keskus
Mälumängusari	5,6 kl majandusõpe	Suwem
Arenguvestlused	Töövarjupäevad	Võrumaa KHK
Huvitavad külalised	Viktoriinid	Räpina Aianduskool
Kadrilaat - reklaami kavandamine, tootetutvustused	MK noortekonverents	Vana-Koiola kultuurimaja
Emakeelenädal (viktoriin, stend, külalisesineja, omaloomingulised ülesanded, teatri külastus)	Õppekäigud	Laheda valla sõnumid
Miksike, pranglimine (viktoriin)	Informatiivne kooli veebileht	Raadio Marta
Matemaatikanädal (peastarvutamine, Nutisport)		Laheda Spordiklubi
mõne telesaate lavastamine		Maakonnaleht
Facebooki suletud grupp		Tilsi raamatukogu
Fotonäitus (konkurss)		Kaitseliit
Õppetöö, kultuuri ja infostendid		Lõuna Politseiprefektuur
Informatiivne kooli veebileht		Laheda Vallavalitsus
		Teised koolid

5.7. Tervis ja ohutus

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt,

emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikke eluviise, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

Õpilast suunatakse:

a) tervise valdkonnas:

- 1) terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
- 2) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
- 3) teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
- 4) leidma ning kasutama usaldusväärset tervise teavet ja abiteenuseid;
- 5) teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.

b) ohutuse valdkonnas:

- 1) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;
- 2) vältima ohuolukordadesse sattumist;
- 3) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
- 4) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
- 5) kujundama õiget liikluskäitumist, järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;
- 6) tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

I kooliastmes õpetatakse omandama eakohaseid teadmisi ja oskusi seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujundatakse tervist väärtustavat hoiakut. Ohu olemuse ja selle tekkepõhjuste tundmine oma igapäevases keskkonnas aitab omandada oskusi käituda ohutult ja turvaliselt.

II kooliastmes pööratakse tähelepanu väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja teadliku ennastkahjustava käitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus).

III kooliastmes pööratakse tähelepanu tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisele ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisele.

Oleme tervistedendav kool, kus väärtustatakse tervislikku töökeskkonda. Tunniplaani koostamisel arvestatakse, et koolipäeval on erineva raskusastmega ainetunnid, kunstiainete ja kehalise kasvatuse tunnid paigutatud võimalusel päeva lõpupoole. Au sees on tervislikud eluviisid. Kehalise kasvatuse tunnid toimuvad võimalusel õues. Koolil on kasutada täismõõtmetes kaasaegne staadion kergetõustiku ja pallimängude harrastamiseks, talvel võimalusel vastavalt ilmastikule liuväli või suusarajad. Õpilastel on võimalus lüüa kaasa erinevates spordiringides: algklasside üldtreening, algklasside pallimängud, II ja III kooliastme õpilastel korvpall, jalgpall. Jalgpallitreeninguid juhendavad Põlva jalgpalliklubi treenerid. Õpilastel on võimalus ennast proovile panna kooli, maakonna ja ka üleriigilistel spordivõistlustel. Kooliolümpiamängude traditsioon aitab siduda sporditeemat erinevate õppeainetega.

Korraldatakse/osaletakse koolitustel, mis arendavad ohutut liiklemist (helkurkoolitus, jalgrattalubade koolitused, õppekäigud, ekskursioonid). Toimuvad teemanädalad (tervisenädal, loodusnädal jms) ja osaletakse projektides, kus selgitatakse tervisliku toitumise ning aktiivse sportliku eluviisi olulisust. Pikapäevarühma õpilastel on võimalus saada pealelõunast einet.

Koolis töötab tervisenõukogu, mis seisab hea tervisliku koolitoidu ning õpikeskkonna kujundamisel.

Inimese-, loodusõpetuse ja bioloogia tundides käsitletakse inimese bioloogiat ning elukeskkonna mõju tervisele, toimuvad praktilise teabe päevad esmaabi, vee- ja tuleohutuselaseks teavitustöö ja õppehäired. 3. klassi õpilased läbivad ujumise algõpetuse projekti ujulas.

Õppekäikudel pööratakse tähelepanu (linna) liiklusele, koolibussi ootamisel selgitab turvanõuete olulisust ja täitmist jälgib pikapäevarühma kasvataja.

Õpilaste tervislikku seisundit kontrollib ja kaitsepookimisi teostab valla perearsti õde ning õpilasi suunatakse hammaste korrashoiu profülaktilisele ülevaatussele, informeerides eelnevalt sellest ka vanemaid.

Tegevused

Ülekoolilised tegevused	Koolivälised tegevused	Koostööpartnerid
KEAT projekt õppused	Suitsuprii klass	TEK Põlvamaa

Vaimse ja füüsilise tervise nädal	Ujumisõpe	Põlva vald
Liiklusnädal	TAI konkursid	Eesti Koolinoorte Spordi Liit
Informatiivsed stendid	Lastekaitsepäev	Põlvamaa Spordiliit, EOA
Huvitav külaline (arst, sportlane, toitumisspetsialist ...)	Vastlapäev	TEK, TAI
Stardilaager	Tähelepanu, Start!	TAi, Põlvamaa TN
Matkapäevad	Tervisekõnd	vald, lasteaed
Karjääriõppe tund	MK talvefestival	Eesti Koolispordi Liit
5.kl majandusõpe	Töövarjupäev	Tartu Loodusmaja
Spordipäevad		
Spordi- ja tantsuringid		
Südame- ja leivanädal		
Õhtukool		

5.8. Väärtused ja kõlblus

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

- 1) tunnustama väärtusi, kõlblisi norme ja viisakusreegleid;
- 2) analüüsima süstemaatiliselt kõlblisi norme ja väärtusi;
- 3) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
- 4) juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;

- 5) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
- 6) reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

I kooliastmes on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväärikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust.

II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbeliste normide taustal.

III kooliastmes tutvustatakse erinevaid maailmavaateid ja religioone (ajaloos ning tänapäeval) ning toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Õpilasi juhitakse eri allikatest teabe kogumisega, erinevates õppeainetes käsitletu ning kogemuste põhjal arutlema väärtuste ja kõlbelisuse temade üle, võrdlema erinevaid seisukohti ja põhjendama oma seisukohti, pidades silmas eelarvamusteta, taktitundelist, avatud ja lugupidavat suhtumist erinevatesse arusaamadesse.

Väärtusi antakse edasi koolikultuuri, rituaalide, kooli traditsiooniliste ürituste, klassiürituste kaudu.

Kooli õppekavas sõnastatud väärtusi peegeldab kooli sümboolika, traditsioonid, kooli interjäär, suhtlemisviis, õpetamise, tagasidestamise ja hindamise meetodid. See tähendab, et kool toimib kogukonnana, mille otsustamisprotsessidesse on kaasatud kooli töötajad, lapsevanemad ja õpilased ning milles saab kogeda ja praktiseerida jagatud väärtusi ning, et õpilasel on võimalus reflekteerida oma väärtuste ja valikute üle nii isiklikust kui ka sotsiaalsest mõõtmest lähtuvalt. Väike kogukond võimaldab väärtustada kaasamist ja koostööd.

Kooli igapäevased tegevused on planeeritud põhiväärtustest lähtuvalt. Kogu koolipere kannab neid väärtusi. Aus tegutsemine toob kaasa turvatunde ja tagab arengu. Vastutustundlik käitumine sünnitab kindlustunnet ja loob oma kooli tunde. Hooliv suhtumine on probleemidele lahenduse otsimine, valmisolek aidata, tähelepanelikkus teise suhtes, kaastunne ja osavõtlikkus, empaatiavõime. Hoolimine võimaldab ennast teostada, isiksusena areneda ja luua headust. Positiivne suhtumisviis

ennast ümbritsevasse tõmbab kaasa ka teisi, aitab kohaneda uutes olukordades ning muuta ja luua midagi. Õppeprotsessis kogetu aitab arendada sallivust ja valida olukorrale sobiv käitumisviis.

Koolis töötavas kodutütarde ja noorkotkaste rühmas osalemine võimaldab õpilastel:

- süvendada armastust oma riigi ning eesti keele vastu
- saada ausateks, tähelepanelikeks, südamlikeks ja viisakateks
- õppida austama oma vanemaid, kaasinimesi ja loodust
- arendada mitmekülgset ja harmooniliselt oma vaimseid ja kehalisi võimeid
- harjutada suutlikkust hädasolijate aitamisel
- valmistuda kodutütardel ette naise ja ema, noorkotkastel mehe ja isa ülesannete täitmiseks

Ainetundides:

Matemaatika annab võimalusi aususe, täpsuse, ratsionaalsuse, efektiivsuse ja järjekindluse arendamiseks. Matemaatika on aine, kus järjepidevus on tulemusena väga otseses seoses. Eelneva teadmise nõrk tase ei võimalda järgnevat mõista. Ülesannete lahenduste leidmise rõõm ja eduelamus on väärtused, mis on seotud lapse intellektuaalse arenguga.

Muusika ja kunstiõpetus võimaldab arendada emotsionaalset, intuiitivset ja loovat mõtlemist, õppida enesemõistmist ja –väljendamist ning hinnata ja väärtustada multikultuursust. Käitumine kunstimuuseumis, kontserdil või pidulikul õhtusöögil väljendub otseselt lugupidamine teiste vastu. Erinevate muusikastiilide kuulamine – tolerantsuse arendamine.

Loodusteaduslikes ainetes käsitletakse teaduse ja eetika suhteid ning teadlase sotsiaalse vastutuse temaatikat, arutletakse nende rolli ja eetiliste otsuste üle. Bioloogia on seotud nii ökoloogia kui meditsiiniga. Igasugune elu algus ja lõpp on moraalselt tähtsad teemad, kus saab nähtavaks isiklike väärtushinnangute vajalikkus ja möödapääsmatus teaduses.

Keele- ja sotsiaalininetundides õpitakse mõtestamist ja põhjendamist, arendatakse kriitilist meelt ja mõistmist, et ajalugu on lugu, mida saab mitmeti jutustada. Keel on vahend inimese enesemõistmisel ning keel on oluline inimese sotsialiseerimisel ning ühiskonna toimimise kujundamisel.

Tegevused

Ülekooolilised tegevused	Koolivälised tegevused	Koostööpartnerid
Algklasside perepäev	Raamatupäev	Rajaleidja keskus
Emadepäev	Teatريفestival	Suwem

Jõulupidu	Laulu - ja tantsupeod	Võrumaa KHK
Aktused	UMA PIDO	Räpina Aianduskool
Kooli ajaleht, stendid	Karjääriõppe tunnid	Vana-Koiola kultuurimaja
Oskaja päev	Õppekäigud	Vallaleht
Tutipäev	Vastlapäev	Lahe Masinaühistu
Mälumängusari	Heategevad esinemised	EOK
Raamatupäev		"Koit"
Teemanädal: Tee head! Märka halba! Reageeri!		Tilsi lasteaed
Kadrilaat		SA Tilsi staadion
Kooliolümpiamängud		Laheda vallavalitsus
Advendihommik		Põlva maavalitsus
Loovtööd		Laheda spordiklubi
Sõbrapäev		RMK
Arenguestlused		Timo keraamika
Spordivõistlused		Raadio Marta
Taaskasutuspäev		
Kohtumised huvitavate inimestega		

6. Läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted ning teemaatilised rõhuasetused III kooliastmes

III kooliastmes korraldab kool õpilastele läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva

loovtöö, milleks on uurimus, projekt, kunstitöö, käsitöö vm. Loovtöö temaatika valib kool, täpsema teemavaliku teevad õpilased ja kinnitab direktor käskkirjaga. Loovtööd võib teha nii individuaalselt kui ka kollektiivselt grupitööna (kuni 2 õpilast). Loovtöö teema ja tulemus märgitakse lõputunnistusele.

Alates 2013/2014. õppaastast on põhikooli lõpetamise üheks tingimuseks loovtöö. Loovtöö korraldust reguleerib Tilsi Põhikooli loovtöö juhend (Lisa 4).

7. Projektide kavandamise põhimõtted

Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid kavandatakse enne õppeaasta algust. Ülekoolilised ja koolidevahelised projektid peavad olema kooskõlas kooli õppekava õpitulemustega. Projekte võivad kavandada ja algatada õpetajad, ringijuhid või mingi töörihm. Projektid esitatakse direktsiioonile, kes teeb ettepanekud ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kooli üldtööplaani lisamiseks.

Projektitöö kavandamisel lähtume kooli õppe- ja kasvatustöö eesmärkidest, traditsioonidest ja pakutavatest võimalustest. Projektides osaletakse vastavalt vajadustele ja võimalustele. Kool toetab projektide algatamist ja neis osalemist vastavalt oma võimalustele.

Projektid jagunevad:

Ülekoolilised

- Õppe- eesmärgilised projektid – ainekesksed ja ainetevahelised projektid, õppekäigud, loengud, pranglimine, näitused, tervisedenduslikud üritused.
- Õpilasgruppide projektid – klassi projektid; klasside ühisüritused (teatrikülastused, ühised matkad, ekskursioonid, väljasõidud); õpilasesinduse projektid; huviringide projektid (osalemine festivalidel, laulu- ja tantsupäevadel, harjutuslaagrid); ühise huviga õpilasgruppide projektid jmt.

Koolidevahelised projektid:

- Õppe-eesmärgilised – olümpiaadid, Känguru, Nuputa, Nutisport, spordivõistlused, ühisüritused naaberkoolidega
- Õpilasgruppidele - huviringide projektid (osalemine festivalidel, laulu- ja tantsupäevadel, harjutuslaagrid)

Üleriigilised projektid – „Tere, Kevad!“, laulu- ja tantsupidu, „Tähelepanu, start!“

Rahvusvahelised –ühisüritused sõpruskoolidega Lätist ja Soomest, rahvusvahelistes projektides osalemine (Nordplus, Erasmus+).

Õpilasesindusse kuuluvad aktiivsed õpilased 5. -9. klassidest. Õpilasesinduse põhiülesanneteks on aidata kaasa õppetöö ja koolielu korraldamisele, esindada õpilaste arvamust kooli juhtkonna ja õpetajate ees, järgida ja edendada kooli traditsioone, kujundada üksteist austavaid käitumistavasid õpilaste omavahelises suhtluses, suhetes õpetajatega ja kooli juhtkonnaga.

8. Õpilase ja vanema teavitamine ning nõustamine

Kool teavitab õpilasi ning vanemaid õppe ja kasvatuse korraldusest koolis vahetu suhtlemise teel, e-kooli ja kooli kodulehekülje kaudu. Lapsevanemad on kohustatud kooli teavitama oma kontaktandmetest ja nende muutumisest. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele, algklassides õpilase vanematele teatavaks trimestri või kuu algul.

Kool korraldab õpilase ja vanemate teavitamise edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilasele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.

Kool korraldab õpilase ja lastevanemate nõustamise õpilase arengu toetamiseks ja õppima õppimiseks, näiteks arenguestluse, tugispetsialistide teenuse, koolituste jms kaudu.

Kool tagab õpilasele psühholoogi, logopeedi ja sotsiaalpedagoogi teenuse.

Kooli ja vanemate koostöö koordineerimiseks kutsub direktor vähemalt üks kord aastas kokku lastevanemate üldkoosoleku. Õpilasel on võimalik osaleda õpetaja konsultatsioonitundides, vastav ajakava koostatakse õppeaasta algul ja tehakse teatavaks õppetöö stendil ka kooli veebilehel.

Koolis töötab karjäärikoordinaator, kes korraldab õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.

9. Hariduslikud erivajadused, tugisüsteemide ja õpiabi rakendamise tingimused ja kord

Õpilase esmane abistamine ja nõustamine on õpetaja ülesanne. Hariduslike erivajadustega on õpilane, kelle eriline andekus, õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppest eemal viibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, sealhulgas viipekeel või muud alternatiivsed kommunikatsioonid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid ja muu selline) või taotletavates õpitulemustes. Koolis on eripedagoog, sotsiaalpedagoog, logopeed, kasutatakse Rajaleidja nõustamisteenuseid nii õpilaste, õpetajate kui ka lapsevanemate nõustamiseks.

Õpilasele, kes nõustamisele ja tunnivälisele abile vaatamata ei suuda täita õppekava nõudeid,

seatakse sisse” Õpilase individuaalse jälgimise kaart”. Eripedagoogi, klassijuhataja ja õpilast õpetavate õpetajatega koostöös otsustatakse iga lapse puhul eraldi, mida kaardi põhjal jälgitakse. Kaardi põhjal kogutud andmestikku analüüsivad koos eripedagoog, logopeed, teised õpilast õpetavad õpetajad ja kooli juhtkonna esindaja. Analüüsi põhjal tehakse õpiabi rakendamise otsus. Õpilasele sobiva tugisüsteemi valimisele on kaasatud õpilase klassijuhataja ja aineõpetajad, vajadusel lapsevanemad/hooldajad. Sobiv tugisüsteem määratakse õpilasele niipea, kui ilmnevad õpiraskused. Tugiteenuste rakendamise vajadus fikseeritakse õppenõukogu otsuse ja direktori käskkirjaga. Tugiteenuste rakendamiseks on vajalik lapsevanema nõusolek.

Sõltuvalt õpilase hariduslikust erivajadusest võib Tilsi Põhikool teha talle muudatusi või kohandusi õppeajas, õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas või taotletavates õpitulemustes. Nende muudatuste tegemisse kaasatakse õpilase vanem. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes riikliku või kooli õppekavaga, koostatakse õpilasele individuaalne õppekava.

Tilsi Põhikooli õpilastele on kättesaadavad järgmised tugisüsteemid:

- Kui õpilasel on trimestri hinne „puudulik“ või „nõrk“, on õpilasel võimalus osaleda **aineõpetaja konsultatsioonitundides tugiõppes 2 nädala jooksul** uue trimestri algusest ja vastata järgi puudulikud perioodihinded. Aluseks on aineõpetaja koostatud plaan, mis on õpilasele ja lapsevanemale kättesaadav e-koolis. Plaani täitmisel parandab õpetaja e-kooli päevikus õpilase perioodihinde ja märgib hinde kommentaariks kuupäeva, mil plaan täideti.
- **Pikapäevarühmas** osaledes õppeülesannete sooritamise õpetaja juhendamisel

Pikapäevarühm töötab I-III kooliastme õpilastele. Rühma arvatakse õpilased lapsevanema avalduse alusel. Klassi- ja aineõpetajad võivad teha ettepanekuid õpilase kaasamiseks pikapäevarühma.

- **Konsultatsioonid klassi- ja aineõpetajate poolt**

Konsultatsioonide ajad määratakse aineõpetaja poolt kindlaks õppeaasta algul ja tehakse kõigile õpilastele teatavaks. Konsultatsioonide ajad on kättesaadavad ka kooli kodulehel www.tilsi-kool.edu.ee ja õppeinfo stendidel. Graafiku koostamisel arvestatakse õpetaja ja õpilaste tunniplaane. Konsultatsioonides osalemine on kohustuslik õpilastele, kelle teadmised ja oskused õppeaines ei vasta riikliku õppekavaga esitatud nõuetele ja kelle õppeedukus antud õppeaines on „puudulik“ või „nõrk“. Õpilasele on konsultatsioonides osalemine kohustuslik, kui tema teadmisi ja oskusi on hinnatud trimestri lõpus hindega „2“ või „1“. Kui õpilane keeldub konsultatsioonides

osalemisest, teatab klassijuhataja sellest lapsevanematele, et koos leida meetod õpilase motiveerimiseks. Koostöö puudumisel lapsevanematega teavitatakse olukorrast sotsiaaltöötajat ja/või alaealiste asjade komisjoni.

- **Kõneravi tunnid logopeedi juhendamisel**

Kõneravi tunnid toimuvad vastavalt Rajaleidja soovitudele, 2-4 last rühmas ja individuaalsed tunnid laste hääldepuuete korrigeerimiseks kokkuleppel õpetajaga õppepäeva jooksul. Kõneravi rühma kuuluvad õpilased selgitab logopeed välja koostöös klassiõpetaja või eesti keele õpetajaga septembrikuu jooksul. Kõneravi tunnid toimuvad kindlatel päevadel, nende toimumise ajast on teavitatud lapsevanemaid.

Logopeed töötab järgmiste lastega:

Lugema- ja kirjutamaõppimine läheb raskelt. Teeb lugemisel ja kirjutamisel palju vigu- vältevead, häälikute ärajätmised ja lisamised, asukoha muutmised, loetust ei saa õigesti aru.

Sõnavara on võrreldes eakaaslastega vaesem. Laps kasutab sõnu sageli valesti või ebatäpselt.

Laps ei oska kasutada igapäevaste sõnade erinevaid vorme

Üldtuntud mõistete selgitamine, näit. ajaga seotud mõistete selgitamine – hommik, õhtu, täna, homme, ülehomm, järgmisel nädalal.

Raskused üksikute häälikute hääldamisel, nende häälikute selgitamine, enamasti on nendeks häälikuteks r, s, t, k, õ, ö,

- **Eripedagoogiline ja/või sotsiaalpedagoogi tugi.**
- **Individuaalse õppekava rakendamine.**
- **Diferentseeritud õppe rakendamine.**
- **Õpiabi tunnid.**
- Hariduslike erivajadustega õpilaste toetamiseks luuakse vajadusel **rühmi ja/või rakendatakse ühele õpilasele keskendunud õppevormi.**

10.Õpetaja töö kavandamise põhimõtted

Õpetaja lähtub töö kavandamisel põhikooli riiklikust õppekavast ja kooli õppekavast. Tööd kavandades arvestab õpetaja klassi omapära ja suundumust, kooli arengusuunda ja eripära, õpilaste vaimseid ja kooli materiaalseid ressursse. Samuti põimib õpetaja oma igapäevatoösse üldtööplaanis kinnitatud üldeesmärgid. Oma töö kavandamise vorm on vaba, kuid õppeaasta alguses täidab õpetaja üldtabeli, kus on üldjoontes märgitud teemad, mida õppeaasta jooksul kuude lõikes

õpitakse. See annab võimaluse saada ülevaade kogu õpetamisprotsessist ning annab võimaluse õppeaineid paremini lõimida.

Õppeprotsessi kavandamist hindab õpetaja iga õppetunni järel, kuid kirjalikult esitab kokkuvõtte õppeaasta lõpus eneseanalüüsina.

11. Kooli õppekava täiendamise ja muutmise kord

Kooli õppekava koostatakse ning seda uuendatakse ja muudetakse lähtudes põhikooli riiklikust õppekavast ja kooli arengukavast, pidades silmas piirkonna vajadusi ning kooli töötajate, vanemate ja õpilaste soove ning eesmärgi saavutamiseks vajalikke ressursse.

Õppekava muutmisel ja täiendamisel võetakse arvesse õppeasutuse pidaja ja riikliku järelevalve läbiviija märkused ja ettepanekud.

Otsus õppekava muutmise kohta tehakse pedagoogilises nõukogus konsensuse teel.

Tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest“ § 17 lõikest 2 on kooli õppekava kehtestajaks kooli direktor. Kooskõlas „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 71 lõikega 3, toimub kooli õppekava kehtestamine käskkirjaga, mis vastab „Haldusmenetluse seaduses“ sätestatud nõuetele.